

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 De ordine eius ad alias virtutes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

infortis. Sed hoc non conuenienter dicitur, quia gratie gratia datur, quae ibi enumeratur, non sunt communes omnibus membris ecclesie. Vnde Apostolus ibi dicit. Diuisiones gratiarum sunt. Et iterum. Alii datur hoc, alii datur illud. Fides autem infortis est communis omnibus membris Ecclesie: quia infortis non est de substantia eius secundum, quod est donum gratuitum. Vnde dicendum est, quod sumitur ibi pro aliqua fidei excellentia, sicut pro constantia fidei, ut dicitur in primo sermone fidei. Fides autem ponitur fructus, secundum quod habet aliquam delectationem in suo actu ratione certitudinis. Vnde ad Galath. 5. ubi enumeratur fructus, exponitur fides, de inuisibilis certitudo.

ARTICVLVS VI.

Vnum fides sit una uirtus.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod non sit una fides. Sicut enim fides est donum Dei, ut dicitur ad Ephes. 5. ita etiam sapientia, & scientia inter dona Dei computantur, ut patet Isa. 6. sed sapientia & scientia differunt per hoc, quod sapientia est de eternis, scientia uero de temporalibus, ut patet per August. 13. de Trini. cum ergo fides sit de eternis, & de quibusdam temporalibus, uidetur quod non sit una fides, sed distinguatur in partes.

¶ 2 Præterea. Confessio est actus fidei, ut supra dictum est: sed non est una, & eadem confessio fidei apud omnes. nam quod nos confitemur factum, antiqui patres confitebantur futurum, ut patet Isa. 7. Ecce Virgo concipiet. ergo non est una fides.

¶ 3 Præterea. Fides est communis omnibus fidelibus Christianis: sed unum accidens non potest esse in diuersis subiectis. ergo non potest esse una fides omnium.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Ephes. 4. Vnus Dominus, una fides.

RESPON. Dicendum, quod fides, si sumatur pro habitu, dupliciter potest considerari. Vno modo ex parte obiecti, & sic est una fides. Obiectum enim formale fidei est ueritas prima, cui etiam inherendo credimus quæcunque sub fide continentur. Alio modo ex parte subiecti, &

sic fides diuersificatur secundum quod est diuersorum. Manifestum est autem, quod fides, sicut & quilibet alius habitus, sicut formalis ratio obiecti habet peculiaritatem, sed ex subiecto indiuertitur, & ideo si fides sumatur pro habitu quo credimus, sic fides est una species, & differens numero in diuersis. Si uero sumatur pro eo quod creditur, sic etiam est una fides, quia idem est quod ab omnibus creditur: & si sunt diuersa credibilia, que communiter omnes credunt, tamen omnia reducuntur ad unum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod temporalia que in se de proponuntur, non pertinent ad obiectum fidei, nisi in ordine ad aliquod æternum, quod est ueritas prima, sicut supra dictum est. Et ideo fides una est de temporalibus, & æternis: scilicet autem est de sapientia, & scientia, quæ considerant temporalia, & æterna secundum proprias rationes utrorumque.

AD SECVDVM Dicendum, quod illa differentia præteriti, & futuri non contingit ex aliqua diuersitate rei creditæ, sed ex diuersa habitu in credentium ad unam rem creditam, ut etiam supra habitum est.

AD TERTIVM Dicendum, quod illa ratio procedit ex diuersitate fidei secundum numerum.

ARTICVLVS VII.

Vnum fides sit prima inter uirtutes.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod fides non sit prima inter uirtutes. Dicitur enim Luc. 12. in * glof. super illud. Dico uobis amicis meis, quod fortitudo est fidei fundamentum: sed fundamentum est prius eo, cuius est fundamentum. ergo fides non est prima uirtus.

¶ 2 Præterea. Quædam glossa dicit super illud * psalmum. Noli æmulari, quod spes introducta ad fidem: spes autem est uirtus quædam, ut infra dicitur. ergo fides non est prima uirtutum.

¶ 3 Præterea. Supra dictum est, quod intellectus credentis inclinatur ad assentiendum his, que sunt fidei, ex obedientia ad Deum: sed obedientia est etiam quædam uirtus. non ergo fides est prima uirtus.

¶ 4 Præterea. Fides infortis non est fundamentum: sed fides formata, sicut

Glof. intellectus ibid.

9. dist. 29. q. 2. art. 4. q. 2. Et 4. di. 1. q. 3. art. 2. q. 3. cor. Et ultra. 1. q. 3. 12. Et Ro. 1. 12. 7. n. & loc. 6. Et secunda cor. 4.

ca. 19. tom. 9 q. 3. arti.

Super quæst. quar. articulum sextum.

In titulo artic. 6. est sermo de unitate per se, & simpliciter habitus, que est unitas speciei specialissima. Unitas. n. generica est secundum quid, & unitas numeralis est per accidens, hoc est. per aliu. 1. per subiectu. In corpore articulo dubium ex Soto

Ad hoc dicitur, qd sermo presentis articuli est de uirtutibus simpliciter, ut si sunt dispositiones perfecti ad opimum simpliciter. Deum, ut obiectum beatitudinis patre celestis, & no vt virtutes in genere, quemadmodum in precedenti libro dictum est. Et inter uirtutes simpliciter oportet distinguere, ut in littera s. quod per se fides est prior ceteris. Per accidens autem alique earum, imperfete tamen ratione uirtutis habentes, ut aliquoties disponunt ad opimum simpliciter, procedunt ut remouentes prohibes. Et sic nihil superfluit, & theologus sermo de uirtutibus formalis inuenitur.

gibilis finis sit principium, ut supra * dictum est, necesse est uirtutes theologicas, quarum obiectum est ultimus finis, esse priores ceteris uirtutibus. Ipse aut uirtutis finis oportet, quod prius sit in intellectu, quam in uoluntate: quia uoluntas non fertur in aliquid, nisi prout est in intellectu apprehensum. Vnde cu ultim^o finis sit quidem in uoluntate per speciem & charitatem, in intellectu autem per fide, necesse est qd fides sit prima inter oes uirtutes: quia naturalis cognitio non potattingere ad Deu fm quod est obiectum beatitudinis, prout tendit in ipsum spes & charitas: sed per accidens pot aliqua uirtus esse prior fide. Causa n. per accidens, est per accidens prior. Remouere autem prohibes pertinet ad causam per accidens, ut patet per * Philosoph. in 8. Phys. & fm hoc aliquas uirtutes pnt dici per accidens priores fide, in quantum remouet impedimenta erediendi: sicut fortitudo remouet inordinatum timorem impediens fidem: humilitas aut superbia, per quam intellectus recusat se submittere ueritati fidei, & fide pot dici de aliquibus aliis uirtutibus, quauis non sint ueracitates, nisi supposita fide, ut patet per * Aug. in lib. contra Iulianu. Vn patet rntio ad primum.

AD SECVNDVM dicendum, qd spes non potest in uersaliter introducere ad fidem. No. n. potest spes haberi de eterna beatitudine, nisi credatur possibile, quia impossibile non cadit sub spe, ut ex supra * dictis patet: sed ex spe aliquis introduci potest ad hoc, quod perseueret in fide, uel quod fidei firmiter adheret, & secundum hoc dicitur spes introducere ad fidem.

AD TERTIVM dicendum, quod obedientia dupliker dicitur. Quandoque n. importat inclinationem uoluntatis ad implendum diuina mandata, & sic no est specialis uirtus, sed generaliter includitur in omni uirtute: quia omnes actus uirtutum cadunt sub preceptis legis diuinae, ut supra * dictum est. & hoc modo ad fidem requiritur obedientia. Alio modo potest accipi obedientia secundum quod importat inclinationem quantum ad implendum mandata, secundum quod habent rationem debiti: & sic obedientia est specialis uirtus, & pars iustitiae. Reddit n. superiori debitum, obediendo sibi. Et hoc modo obedientia sequitur fidem, per quam manifestatur ho

mini, quod Deus sit superior, cui debeat obedire. AD QVARTVM dicendum, qd ad rationem fundamenti non solum requiritur, quod sit primum, sed etiam quod sit aliis partibus edificii conexum. Non enim esset fundamentum, nisi ei alie partes edificii cohererent. Connexio autem spiritualis edificii est per charitatem, secundum illud Col. 3. Super omnia charitatem habentes, que est uinculum perfectionis. & ideo fides sine charitate fundamentum esse non potest, nec tamen oportet quod charitas sit prior fide.

AD QVINTVM dicendum, quod actus uoluntatis preexigitur ad fidem, non tamen actus uoluntatis charitate informatus: sed talis actus presupponit fidem, quia non potest uoluntas pfecto amore in Deum tedere, nisi intellectus rectam fidem heat circa ipsum.

ARTICVLVS VIII.

Utrum fides sit certior scientia, & alijs uirtutibus intellectualibus.

AD OCTAVVM sic proceditur, Videtur qd fides non sit certior scientia, & alijs uirtutibus intellectualibus. Dubitatio. n. opponitur certitudini: unde vñ illud esse certius, quod minus potest habere de dubitatione, sicut est albus, quod est nigro impermixto, sed intellectus, & scientia, & etiam sapientia non habent dubitationem circa ea, quorum sunt. Credens autem interdum potest pati morum dubitationis, & dubitare de his que sunt fidei: ergo fides non est certior uirtutibus intellectualibus.

¶ 2. Præ. Visio est certior auditu: sed fides est ex auditu, ut dicitur ad Ro. 10. in intellectu autem, & scientia, & sapientia includitur quaedam intellectualis uisio. ergo certior est scientia, uel intellectus, quam fides.

¶ 3. Præ. Quanto aliquid est pfectius in his, que ad intellectum pertinent, tanto est certius: sed intellectus est pfectior fide, quia per fidem ad intellectum peruenitur, fm illud Isai. 7. Nisi credideritis, non intelligetis, secundum aliam litteram. Et * Aug. dicit etiam de scientia 14. de Trinit. quod per scientiam roboratur fides: ergo uidef quod certior sit scientia, uel intellectus, quam fides.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Theffal. 2. Cum accepissetis a nobis uerbum auditus, i. per fidem: accepistis id non ut uerbum hominum, sed sicut uere est, uerbum Dei: sed nihil certius uerbo Dei: ergo scientia non est certior fide, nec aliquid aliud.

RESPON. Dicendū, quod sicut supra * dictū est, uirtutum intellectualium duæ sunt circa contingentia. s. prudentia, & ars quibus pferatur fides in certitudine, ratione

Super questio. quarta articulum octauum.

IN articulo 8. dubium occurrit ex Durando, in tertio sententiarum, distinctione vigesima tertia, quæstione quarta, arguente directe contra distinctionem in littera factam de certitudine secundum se, & quod ad nos applicatam ad propositum, quod fides est certior secundum se, intellectu, sapientia, & scientia: Hæc autem sunt certiora quod ad nos. Contra, inquit, primo: quia distinctio ista habet locum in obiectis, ut patet secundo Metaphysicæ: non autem in habitibus, & actibus. ergo. Assumptum probatur quod ad secundam partem: quia habitus est dispositio habentis, & actus est perfectio eius in ordine ad obiectum. non est ergo certior habitus, aut actus, nisi per quem obiectum fit certius habentis, quamuis possit dici nobilior ex solo obiecto. Probatur hæc sequela, quia certitudo actus, uel habitus penes modum, quem ponit, circa habentem attenditur, non penes obiectum, ut patet ex proemio de anima, ubi certitudo distinguitur contra nobilitatem obiecti: alioquin coinciderent, & omnis scientia nobilior esset certior.

¶ Præ. Certius est quod est dubio impermixtum: sed scientia

D. 61.

3. dif. 29. q. 2. art. 2. q. 1. Et 3. contra ca. 154. Et uerbi. q. 10. ar. 12. ad 15. Et lo. 4. lect. 1. h. 10.

Li. 14. de trinit. ca. 8. medio.

12. q. 77. ar. 4. ad 1.

